ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ณวรรษกร พิมเสน[1*] มิตรภาณี พุ่มกล่อม[2]

รับบทความ: 1 กันยายน 2568 แก้ไขบทความ: 22 กันยายน 2568 ตอบรับบทความ: 30 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 321 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความตรงเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความไว้วางใจ ด้านความยุติธรรม และด้านความเอาใจใส่ 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักภาระรับผิดชอบและ สามารถตรวจสอบได้ และหลักความเสมอภาค 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษา ครู

[1-2] ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

* อีเมล: ganzasweet14@gmail.com

The Relationship between Ethical Leadership and Administration According to Good Governance of School Adminstrators under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1

Nawatsakorn Pimsen[1*]
Mitparnee Pumklom [2]

Abstract

This research aimed to study the ethical leadership of school administrators, administration according to good governance of school administrators, and the relationship between ethical leadership and good governance of school administrators under the of Kanchanaburi Primary Educational Service Area office 1. The sample consisted of 321 administrators and teachers in schools under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area office 1. Obtained by stratified random sampling to educational area. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with a content validity index of between 0.67-1.00 and a reliability coefficient of .98. The statistical methods employed for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient. The findings ware as follows 1. The ethical leadership of school administrators under the of Kanchanaburi Primary Educational Service Area office 1 was overall and lach individual aspect at high level,ranking in the overdue of mean form high to low as : integrity, trust, fairness, and care and concern. 2. The administration according to good governance of school administrators under the of Kanchanaburi Primary Educational Service Area office 1 was overall and lach individual aspect at high level,ranking in the overdue of mean form high to low as:ethics and morality, transparency, participation and consensus orientation, efficiency, responsiveness, accountability and auditability-, rule of law, effectiveness, and decentralization. The lowest average score was in the aspect of equity. And 3. The relationship between ethical leadership and good governance of school administrators of school administrators under the of Kanchanaburi Primary Educational Service Area office 1 overall had a high positive correlation of statistical significance.

Keywords: Ethical leadership, Good governance, School administrators,Teachers

[1-2] Master of Educational Program in Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University
*E-mail:ganzasweet14@gmail.com

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสถานศึกษาก็เป็นหน่วยราชการหนึ่งที่นำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารในสถานศึกษานอกจากจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดีจนนำไปสู่การทำให้ผู้เรียน มีคุณภาพได้นั้น หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนยังช่วยแก้ปัญหาภายในองค์การ ได้แก่ การทุจริต คอร์รัปชัน ปัญหาการมีผู้บริหารที่เป็นเผด็จการ บริหารโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วม ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบขาดความโปร่งใสในการบริหาร บริหารโดยไม่ยึดความเสมอภาคเป็นธรรม บริหารโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไม่คุ้มค่า บุคลากรมีความรู้สึกเหลื่อมล้ำของสถานภาพ หรือมีความไม่มั่นคงในงาน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้อาจแก้ไขได้ เพราะหลักธรรมาภิบาลนั้นครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าว เพราะโดยแก่นแท้ของหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะหลักธรรมาภิบาลประชาธิปไตยนั้น เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ปฏิสัมพันธ์กัน และเกิดการถ่วงดุลพลังต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นว่าการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาอื่น ๆ ในองค์การได้ โดยการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งถือว่ามีความจำเป็น เพราะจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน รู้สึกรักและมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าขององค์การร่วมกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 78)

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพใน การบริหารจัดการสามารถยกระดับและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์การ ช่วยเพิ่มศักยภาพขององค์การให้สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาที่มีความสุจริตโปร่งใสและเป็นธรรม บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2560) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการดำเนินกิจการที่ยึดถือความสุจริต โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล จึงเป็นหลักประกันแค่ว่าการทำหน้าที่ของผู้บริหารในองค์กรภาครัฐและเอกชนมีความสุจริต โปร่งใส เชื่อถือได้และส่งผลถึงภาพลักษณ์และบรรยากาศที่เอื้อต่อความสัมพันธ์และการสร้างสรรค์คุณภาพการบริหารงานอีกด้วย การทำให้องค์กรมีธรรมาภิบาลจึงเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการทางบริหารที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายจึงนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้น จึงมีความจำเป็นต่อโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์กรที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง การที่นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้จะมีช่วยให้การบริหารสถานศึกษา มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ได้มาอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งในสถานศึกษาของแต่ละแห่งจะมีการบริหารจัดการที่ต่างกันออกไป ในด้านของตัวแปรต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์ทำงานของบุคลากร ขนาดของสถานศึกษา จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในหน่วยงาน บุคลากรเกิดการแย่งชิงกันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น การแบ่งฝ่าย

และเลือกพวกพ้องอย่างชัดเจน ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในตำแหน่งงานของตนเอง ขาดการช่วยเหลือกัน ไม่สนใจงานส่วนรวม ทำให้สถานศึกษาขาดประสิทธิภาพในการทำงาน วิไลพร จันเสงี่ยม (2555)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี ในเขตพื้นที่ดังกล่าว โดยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การปรับปรุงส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) หมายถึง พฤติกรรม ลักษณะของผู้นำที่แสดงออกถึงการประพฤติและปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อ ผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต บ่งบอกถึงความไว้วางใจ ความยุติธรรมและความเอาใจใส่ด้วยความเต็มใจและทั่วถึงรวมถึงการแสดงออกถึงการตัดสินใจต่อการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างมีสติ มีจิตสำนึกของการเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจมากในงานวิจัยด้านการบริหารและการจัดการองค์กร เพราะเชื่อมโยงโดยตรงกับการสร้างความไว้วางใจ ความโปร่งใส และการยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงาน ซึ่งหนึ่งในแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในบริบทการศึกษา คือ แนวคิดของ บราวน์ เทรวิโน และแฮริสัน (Brown, Treviño & Harrison, 2005) เชื่อว่า การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ได้สังเคราะห์ถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ที่สำคัญไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาถึง ความสุจริตโปร่งใสในการทำงาน

2. ความไว้วางใจ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาถึง การปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ เผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการสร้างความมั่นใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ความยุติธรรม หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาถึงการวางตัวเป็นกลาง ไม่ใช้อคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความเท่าเทียมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค

4. ความเอาใจใส่ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาถึงความห่วงใยต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สนใจในปัญหาต่าง ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งส่วนตัวและเรื่องการทำงาน

จากการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำสามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้นำประพฤติและปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งในด้านความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความโปร่งใส และการเคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีของผู้อื่น โดยผู้นำไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็น บุคคลต้นแบบทางคุณธรรมเท่านั้น แต่ยังต้องเป็น ผู้จัดการด้านคุณธรรม ที่สามารถสื่อสาร กำหนดนโยบาย เสริมแรง และตัดสินใจบนพื้นฐานของจริยธรรม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ตามปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นแนวทางการบริหารจัดการองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ โดยยึดหลักคุณธรรม ความถูกต้อง ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นธรรม และตรวจสอบได้ โดยมุ่งสร้างความไว้วางใจจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) ได้เสนอแนวคิดบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. หลักประสิทธิภาพ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและการเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายในการผลิตที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

2. หลักประสิทธิผล หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยง และมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศรวมถึงมีการติดตามประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. หลักการตอบสนอง หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความหวัง หรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

4. หลักภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงเมื่อมีข้อสงสัยรวมทั้ง ต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณหรือให้โทษ ตลอดจนมีการจัด เตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

5. หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปมา อีกทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

6. หลักนิติธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

7. หลักความเสมอภาค หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

8. หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการถ่ายโอนบทบาท และภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

9. หลักการมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นฉันทามติ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

10. หลักคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ คือซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวก และมีจิตบริการ มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง มุ่งเน้นประสิทธิภาพ ตรวจสอบ ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย และมุ่งผลสัมฤทธิ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของบราวน์ เทรวิโน และแฮริสัน (Brown, Treviño and Harrison, 2005) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความไว้วางใจ 3) ความยุติธรรม และ 4) ความเอาใจใส่ สำหรับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลผู้วิจัยใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2555) ซึ่งจำแนกหลักธรรมภิบาลไว้ 10 ประการคือ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ 5)

หลักความเปิดเผยและโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการกระจายอำนาจ 9) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ และ 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีรายละเอียด ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1,837 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1, 2567) โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 321 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน ครูผู้สอนจำนวน 297 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

การรวบรวมข้อมูล เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

แบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 ภาวะผู้เชิงจริยธรรมของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและอื่น ๆ ส่วนการนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ เท่ากับ 1.00 จำนวน 65 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค Cronbach (1951) เท่ากับ 0.93 และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้เชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านความซื่อสัตย์	4.17	0.66	มาก
2. ด้านความไว้วางใจ	4.16	0.65	มาก
3. ด้านความยุติธรรม	4.15	0.68	มาก
4. ด้านความเอาใจใส่	4.14	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.15**	**0.65**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.15, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X}$=4.17, S.D.=0.66) รองลงมาคือ ด้านความไว้วางใจ ($\bar{X}$=4.16, S.D.=0.65) ด้านความยุติธรรม ($\bar{X}$=4.15, S.D.=0.68) และด้านความเอาใจใส่ ($\bar{X}$=4.14, S.D.=0.66) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ตารางที่ 2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. หลักประสิทธิภาพ	4.16	0.67	มาก
2. หลักประสิทธิผล	4.15	0.66	มาก
3. หลักการตอบสนอง	4.16	0.67	มาก
4. หลักภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้	4.15	0.69	มาก
5. หลักความเปิดเผยและโปร่งใส	4.17	0.68	มาก
6. หลักนิติธรรม	4.15	0.67	มาก
7. หลักความเสมอภาค	4.14	0.67	มาก
8. หลักการกระจายอำนาจ	4.15	0.66	มาก
9. หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ	4.17	0.65	มาก
10. หลักคุณธรรมและจริยธรรม	4.18	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.16**	**0.65**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.16, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X}$=4.18, S.D.=0.66) รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X}$=4.17, S.D.=0.65) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($\bar{X}$=4.17, S.D.=0.68) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X}$=4.16, S.D.=0.67) หลักการตอบสนอง ($\bar{X}$==4.16, S.D.=0.67) หลักประสิทธิผล ($\bar{X}$=4.15, S.D.=0.66) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X}$=4.15, S.D.=0.66) หลักนิติธรรม ($\bar{X}$=4.15, S.D.=0.67) หลักภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X}$=4.15, S.D.=0.69) และหลักความเสมอภาค ($\bar{X}$=4.14, S.D.=0.67) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)											
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม	**หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา**										
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	Y_8	Y_9	Y_{10}	Y
X_1	0.94**	0.93**	0.93**	0.93**	0.93**	0.92**	0.92**	0.94**	0.91**	0.92**	0.96**
X_2	0.93**	0.93**	0.92**	0.92**	0.92**	0.92**	0.91**	0.91**	0.90**	0.91**	0.94**
X_3	0.94**	0.94**	0.95**	0.93**	0.93**	0.93**	0.94**	0.91**	0.90**	0.92**	0.96**
X_4	0.94**	0.94**	0.93**	0.92**	0.92**	0.91**	0.92**	0.91**	0.91**	0.91**	0.95**
X	0.96**	0.96**	0.96**	0.95**	0.95**	0.94**	0.95**	0.94**	0.93**	0.94**	0.98**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก (r=0.98) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถเรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ หลักประสิทธิผล (r=0.96) หลักประสิทธิภาพ (r=0.96) หลักการตอบสนอง(r=0.96) หลักภาระรับผิดชอบ (r=0.95) หลักความโปร่งใส (r=0.95) หลักการกระจายอำนาจ (r=0.95) หลักการมีส่วนร่วม (r=0.94) หลักนิติธรรม (r=0.94) หลักคุณธรรมและจริยธรรม(r=0.94) และหลักความเสมอภาค (r=0.93)

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญถึงพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองคลองธรรม เป็นแบบอย่างความประพฤติปฏิบัติที่ดี โน้มน้าวจิตใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

จนบรรลุวัตถุประสงค์เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการบริหาร ส่งผลให้ครูและบุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงาน และปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น ผู้บริหารมี การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 ดำเนินการโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา มุ่งตอบสนองนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการ 89 ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งมีแนวทางหลักในการดำเนินงาน คือ 1) ปลูกฝังวิธีคิด ปลูกจิตสำนึกให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต 2) ป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ 3) ปราบปรามการทุจริต เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการปลูกฝังวิธีคิด จิตสำนึกให้มี วัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 ได้นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามให้การดำเนินงานในสถานศึกษามีความโปร่งใสและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงทำให้ การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลวิจัยของจุฑากาญจน์ เก่งกสิกิจ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม พบว่า

มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มักจะแสดงออกในพฤติกรรมการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและหลักการ ไม่ใช่ผลประโยชน์ส่วนตัว ส่งผลให้การบริหารมีความโปร่งใส ยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของบุคลากร นักเรียน และชุมชน ผู้นำเชิงจริยธรรมจะส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กร การตัดสินใจ และพฤติกรรมของบุคลากรในลักษณะที่นำไปสู่การกำกับดูแลที่ดี และเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล จึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในเกณฑ์ที่ระดับมาก จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร นาทราย และชาญวิทย์ หาญรินทร์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทราภรณ์ ทองปาน, ธนกฤต โพธิ์เงิน และ วิทยา สุจริต ธนารักษ์ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำและหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำและหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความซื่อสัตย์ รองลงมาคือ ด้านความไว้วางใจ ด้านความยุติธรรม และด้านความเอาใจใส่ ตามลำดับซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มที่ปัญหาด้านเอาใจใส่ของผู้บริหารมักเกี่ยวข้องกับ การขาดความใกล้ชิด การไม่ฟัง การไม่สนับสนุน และการไม่เข้าใจปัญหาของผู้ตาม ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ความพึงพอใจ และวัฒนธรรมองค์กร

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักประสิทธิภาพตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ และหลักความเสมอภาค ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ หลักความเสมอภาค ซึ่งสะท้อนว่าปัญหาด้านหลักความเสมอภาคของผู้บริหารเกิดจาก การเลือกปฏิบัติ การจัดสรรงานและโอกาส

ไม่เท่าเทียม การละเลยความแตกต่างของผู้ตามและนักเรียน รวมถึงขาดมาตรการตรวจสอบ ส่งผลต่อแรงจูงใจและประสิทธิภาพการทำงาน การบริหารที่ดีควรเน้นความเท่าเทียมและความยุติธรรมเป็นหลักสำคัญ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับหลักประสิทธิผลสูงที่สุด รองลงมาคือ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและจริยธรรม และหลักความเสมอภาค ซึ่งล้วนแสดงถึงบทบาทผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และโปร่งใส จะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพราะผู้นำสามารถเป็น แบบอย่างที่ดี กระตุ้นให้ครู บุคลากร และนักเรียนปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ส่งเสริม ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความโปร่งใส การตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรจึงเป็นธรรม ลดความขัดแย้ง และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารควรกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติราชการทำหน้าที่โดยมีการคำนึงถึงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก องค์กรได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

3. ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม พร้อมทั้งนำมาปรับปรุงการทำงานเมื่อได้รับข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2. ควรศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

บรรณานุกรม

จุฑากาญจน์ เก่งกสิกิจ. (2564). *การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5* [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทราภรณ์ ทองปาน, ธนกฤต โพธิ์เงิน และ วิทยา สุจริต ธนารักษ์. (2567). ภาวะผู้นำและหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี.*วารสารมจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 8(3), 222–233. https://so03.tcithaijo.org/index.php/jmbr/article/view/262275

ธีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร. (2562). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดอุทัยธานี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(5), 2233-2250.

เบญจพร นาทราย และชาญวิทย์ หาญรินทร์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1.*วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 18*(83), 102-110. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/247723

บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย.* สถาบันพระปกเกล้า.

เพ็ญศิริ สมเรือน (2560). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา). Burapha University Research Information. https://buuir.buu.ac.th/handle/1234567890/7024?mode=full

วิไลพร จันทร์เสงี่ยม. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.* คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. (2567). *แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา.* คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 - 2579).* กระทรวงศึกษาธิการ.

Brown, M. E., Treviño, L. K., & Harrison, D. (2005). Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 97(2), 117–134.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika, 16*(3), 297-334.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.